

et Par mindre Jordbrug og to Landingsbroer, Barakkebro og Lusebro. N. for Øen ligger *Saltholm Flak* med *Flakfortet*, bygget 1910-14.

Kastrup S., een Sognekommune med Taarnby, hører under de p. 257 nævnte Kredse samt 1. Udskrivningskr. 16. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken, i det nordvestl. Hj. af Kastruplund, er opf. 1883-84 efter Tegn. af H. Ph. Schmidt af røde Mursten paa Granitsokkel, med Skifertag, bestaar af Skib, Kor og et c. 23 m højt Taarn; fladt Loft; den blev restaur. 1918. (H. A. Krøyer, K. Kirke, Kbhvn. 1884).

Kastrup, hvor der har ligget en Skanse, er et gmlt. Fabrikssted. Stenhugger, senere Hofbygningsinspektør og kgl. Bygmester, Jacob Forthing († 1761) anlagde, efter 1747 at have faaet Bevill. til at bryde Sten paa Saltholm, i 1749 med Statens Understøttelse et Kalkbrænderi, 1752 et Mur- og Teglstensbrænderi og 1755 en Stentøjs- og Sukkerformsfabr. i Kastrup, senere kaldet *Kastrupværk*, ligesom han gjorde Beg. til Havnen, byggede Kastrupgaard og flyttede hertil to andre af Staten paabeg. Virksomheder, nemlig 1754 et i Jyll. oprettet Okkerværk og 1760 Porcellensværket ved Blaataarn ved Langebro. 1777 solgtes „Fajance, Sukker-Form og Kalkfabrikken“ for 35,000 Rd. til Nicolai Chr. Høpner, Direktør i Universitetets Bogtrykkeri († 1784), og Chr. Ditlev Westerholt; 1784 solgtes „Kastrup Hovedgaard“ (39⁵/₈ Td. H.) med Fabrikken for 41,000 Rd. af Skiftekommissionen for de to sidste Ejeres Efterladte til Major Chr. Jørgensen og Kancellird. P. Jac. Hygom, hvorefter Ejendommen med Fabrikken ved Auktion 1792 for 41,800 Rd. gik over til Justitsrd., senere Generalkrigskommissær Ole Tønder Lange, der i Beg. af 19. Aarh. (1810?) anlagde Kastruplund; derefter har den været ejet af Kammerdd. M. Petersen, der bl. a. uddybede Havnen, dennes Søn og (fra 1894) af Brygger C. M. Larsen; fra 1899 ejes det som nævnt af A/S „Ny Kalkbrænderi“.

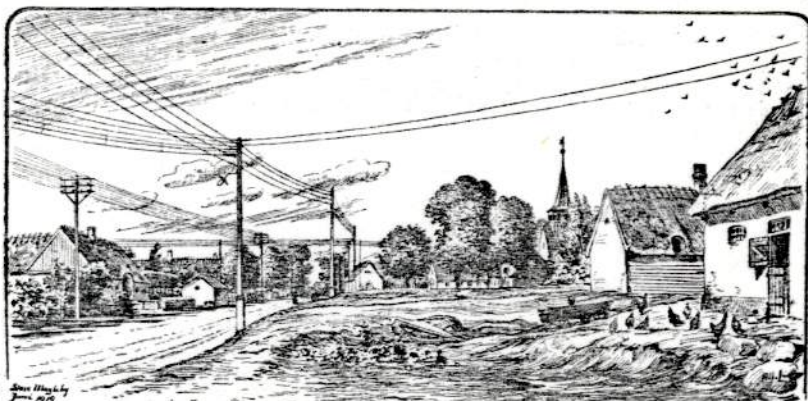
Saltholm ejes nu udelukkende af Amagers Hartkornsejere, som 1873 ifl. Lov af 29/3 s. Aar købte Ejendomsretten af Staten for 62,000 Kr., og bruges til Græsning; hver Sommer græsser der mange Hundreder Stk. Hornkv. og Gæs; noget af Jorden er dog som ovfr. nævnt opdyrket. Øen er bekendt for sin gode Jagt, især paa Harer og Fugle. Kalkstensbruddene, som paabegyndtes ved Midten af 18. Aarh. (1870 var der endnu 3), har i en Række Aar været ubenyttede, da man fik Kalkstenen billigere fra Limhamn i Sverige, men er nu atter tagne i Brug. Paa Nordenden findes Spor af en Barakke, der under Pesten 1711 skal have tjent som Sygehus for Amager, ligesom Stedet dengang ogsaa skal være benyttet som Begravelsesplads. — *Svaneklapperne* er siden 1904 fredede og udlagte til Fristed for Fugle. — Øen har sikkert først i den senere Oldtid hævet sig over Havfladen. Oldtidsminde-mærker og Oldsager kendes ikke. I Kong Vald. Jrdb. nævnes, at her var Lim (?: Kalksten). 1230 skænkede Kongen Øen til Roskilde Bispestol, og 1280 gav Biskop Stig Kbhvns. Borgere Ret til her at bryde Kalksten uden at svare Told eller anden Betaling.

Store-Magleby Sogn (*St.-Magleby Km. og Dragør Km.*), den sydl. Del af Øen, begrænses af Taarnby S., Sundet, Køge Bugt og Kalvebodstrand. Magleby Kirke ligger c. 9 km S. for Kbhvn. Jorderne er mulderede og meget frugtbare, ved Kysten er der mindre Engstrækninger. Mod SV. ligger Øens eneste Skov, Stats-skoven Kongelunden (Lystskovdistriktet). Ved Dragør er der i de senere Aar fremstaaet en betydelig Villabebyggelse, og Stranden her søges meget som Badested. Gennem Sognet gaar Amager Landevej og Amagerbanen. Sognet er delt i to Sognekommuner: *St.-Magleby og Dragør Kommune*.

St.-Magleby Km. Befolkning i 1916: 1268 (1801: 642, 1901: 974), boende i 175 Gaarde og Huse. Det saml. Hartk. (med Dragør) (1905): 257 Td.; 75 Gaarde med 195 og 416 Hse med 12 Td. Hartk. samt 37 jordløse Hse. Ejds. (1916): 4,036, deraf Jordv.: 2,184. Areal: 1601 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 48 ha, Rug 129, Byg 224, Havre 164, Blands. til Modenhed 9, Kartofler 237, Foderroer 83; Brak udgjorde 26 ha, Grønfoder og Græsning 366, Haver o. l. 27, Vandar. 5. Kreaturhold (1919): 405 Heste, 457 Stk. Hornkv. (deraf 244 Køer), 13 Geder, 66 Faar, 281 Svin (1914: 510).

Dragør Km. Befolkning i 1916: 2085 (1801: 1583, 1850: 2309, 1901: 1609), boende i 389 Gaarde og Huse. Ang. Hartk. se under *St.-Magleby*. Ejds. (1916): 3480, deraf Jordv.: 745. Areal: 158 ha, hvoraf (1912) besaaet med Rug 4 ha, Havre 2, Kartofler 13, Foderroer 2; Grønfoder og Græsning udgjorde 83 ha, Haver o. l. 3, Skov 2, ubenytt. 5. Kreaturhold (1919): 63 Heste, 58 Stk. Hornkv. (deraf 40 Køer), 8 Geder, 7 Faar. 16 Svin (1914: 27).

Gade i St.-Magleby.

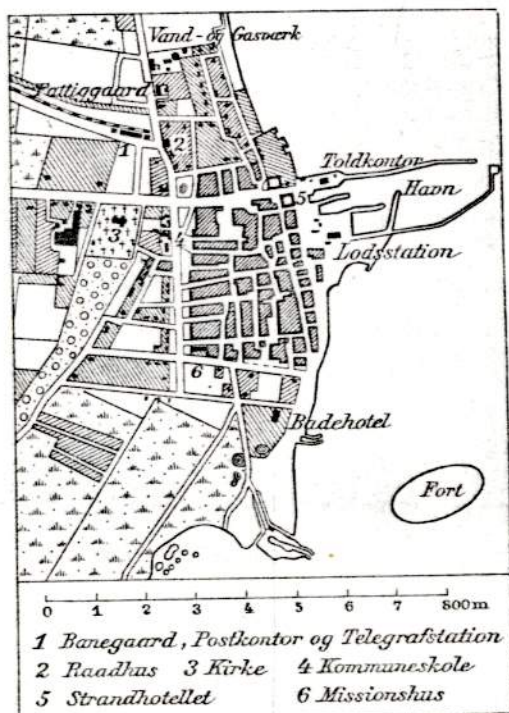
I *St.-Magleby* Km.: Byen *St.-Magleby* (c. 1370 Makleby søndræ) eller *Hollænderbyen* ved Landevejen, hvor den drejer af mod Ø. til Dragør — 1916: 1035 Indb. (1801: 642, 1890: 979) — med Kirke, Præstegd., 2 Skoler (den søndre paa Fælleden), Bageri, Museum (paa Gaarden „Hollands Minde“; Museet. ejes af en Foren., og der paatænkes opf. en særlig Amagergaard til det), Jærnbane- og Posteksp. Byen har et gammeldags Præg og gør med sin brolagte Hovedgade et pyntigt Indtryk. I *Kongelunden* (c. 167 ha med 20 Td. fuld Skovskuldsh.) er der kgl. Fasaneri, Bolig for Opsynsmd. og Fasanjæger, Traktørsted og Anlægsbro for Baade. Ved Skoven *Kongelundsbatteriet* (anl. 1914), et Led i Hovedstadens Landbefæstning.

I *Dragør Kommune*: **Dragør** (1341 Drakør), købstadslign. Landsby paa Østkysten — 1916: 2085 Indb. (1911: 1628 med flg. Erhverv: Landbr. 42, Fiskeri 104, Haandv. 540, Handel 297, Transport 310) — med Filiationkirke, Missionshus (opf. 1897), Raadhus (opf. 1914), Kommuneskole med 3 Bygninger: Drengeskolen (opf. 1827), Pogeskolen (1860) og Pigeskolen (1891), med ^{21/12} 1917 i alt 260 Børn og 5 Lærere og Lærerinder, samt Realskole, som tænkes forenet med Kommuneskolen, saa det bliver en syvkl. Skole med købstadsmæssig Skoleordn., og fl. private Smaaskoler; endvidere en komm. og en privat Alderdomsbolig, Gas-, Vand- og Elektricitetsværk (1906), mange handlende og næringsdrivende, Restaurationer (Strandhotel, Badehotel m. fl.) m. m. samt Endestation for Amagerbanen. Byen

har en forholdsvis stor, indtil 3,2 m dyb Havn med s. Dybde i den c. 300 m lange og 30 m brede Rende, der fører ind til den; ved Havnen Havnefy, Lodsstation, Strandkontrol- og Karantænest. Byen har Postkontor og Telegrafst. — Kommunen ejer et c. 130 ha stort Areal, hvoraf de 110 Engjord, købt 1810 af St.-Magleby og mest udlejet til Græsning og Blegning; til det sidste anvendes c. 25 ha, men Blegeriet, som ellers beskæftiger en Del Mennesker, har ligget stille under Verdenskrigen.

Befolkningens vigtigste Erhverv er Søfart, Lodseri, Bjærgning og Fiskeri, dertil nogen Industri og Handel, hvilken sidste i de senere Aar har taget stærkt til ved Byens Udvikling til Landliggerby; mod SØ. ligger Villakvarteret *D. Sydstrand*, mod N. *D. Nordstrand*, *D. Frstrand* og *Løkken*. Indtægterne fra Søen er dog aftaget meget i de senere Aar. I 1878 havde Byen 78 Skibe og Baade med 12,242 Tons, i 1893 49 Sk. med 3,389 T., men de fleste er bortsolgt under Krigen, 1919 er der kun hjemmehørende en Galease paa 49 T. Lodseriet, hvis Privilegium stammer fra 1684, bestyres af en Lodsoldermand og har 6 Lodser. Det har tidl. været større, med 50 Lodser og en Lodsinspektør; 1877 lodsedes 5597, 1895: 1250, 1911: 370 Skibe; i Krigstiden har der været stort ekstra Arbejde med Lodsning af Skibe gennem det tyske Minefelt S. for Drogdens Fyrskib*).

Lods-huset, opf. 1827 paa Havnepladsen; har et 17 m højt Ud-kigstaarn, der bruges af Lodserne og Marinen. Lodsinspektøren var tidl. fung. Toldkontrollør; fra 1911 findes en Overtoldrørsbetjent med Bolig i Toldbyggn. paa Havnepladsen; til Toldstedet hører Baad. Bjærgningsvæsenet var tidl. kommunalt, og de betydelige Indkomster kom hele Byen til Gode efter et kompliceret Delings-system; fra 1910 er der et privat Bjærgelav, der selv vælger sin Bestyrelse. Det indbragte 1888: 109,800, 1895: 12,815 Kr., men har ligget stille under Krigen; nu er det igen i stærk Opkomst. Et betydeligt Sildefiskeri drives om Efteraaret i Sundet, tidl. mest af fremmede Fiskere, nu af stedlige Fiskere; c. 20 Baade med 40 Mand. Af Industri nævnes Væveri (opr. 1889, tilh. Levin & Salomonsen), der nu er Klædewæveri med Maskindrift; tidl. stod det i Forbindelse med et betydeligt Hjemme-

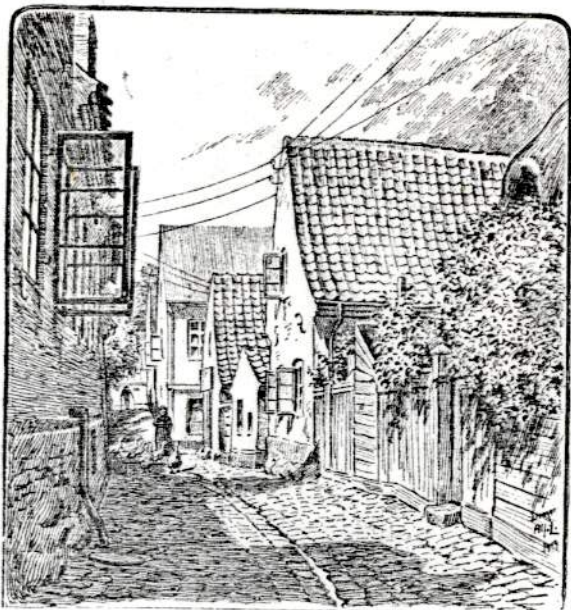
Kort over Dragør i 1:15000.

væveri med Maskindrift; tidl. stod det i Forbindelse med et betydeligt Hjemme-

*) *Drogdens Fyrskib* (opr. 1838) ligger ved en Stenflak, „Kvartus“ Grund“, SØ. for Amager ved Drogdens sydl. Indløb; det har hvidt Blinkfy, Flammens Højde o. H. 10 m; der gives tillige Taagesignaler [2 Knald hver 10. Minut]; paa Fyrskibet er Station for Dragør Lodser, som lodser hele Sundet.

væveri, hvor Byens talrige Sømandsenker fandt Beskæftigelse. Desuden Dragør Jærnstøberi. Begge disse Virksomheder ligger dog paa St.-Magleby Grund.

Byen har endnu bevaret et ejendommeligt gammeldags Præg, der minder om Landets smaa Havnestæder (Marstal). Gaderne i den gl. By er snævre, tit med Rendesten i Midten, Husene tæt sammenbyggede, ofte med 2 Stokv. og ret ensartede; Bindingsværk er fremherskende. Man lægger Mærke til de smaa bitte Haver med deres krogede Hyldebuske og Stokroser langs Husene og de talrige Gæs, som færdes frit paa Gaderne og langs Stranden. De ældre Kvinder bruger

Magstræde i Dragør.

endnu deres Nationaldragt. Gadernes Navne synes at være kopierede over det gl. København (f. Eks. Gotersgade, Fiolstræde, Kattesundet, Magstræde, Store- og Lille-Kongensgade, Skt. Pedersstræde). Af gamle Bygninger nævnes det gl. Bylokale paa Havnepladsen ved Lodshuset, opf. c. 1680, i Bindingsværk med Karnapper; oprindl. Oplagssted for Bjærgningsgodset. Til det nye Dragør maa regnes, foruden de nævnte Villakvarterer, Bebyggelserne langs Landevej og ved Stationen. S. for Kirken ligger et offtl. Anlæg; S. for Havnen ligger det i 1914 opf. *Dragørfort*.

Dragør Kommune indtog tidligere en mærkelig Stilling i kommunal Henseende; dens Vedtægter stadfæstedes af hver ny Konge, og den styredes af en Foged, der opr. valgtes paa Livstid, fra 1898 ændredes dette til 8 Aar; desuden af 4 andre valgte Medl. af Byforstanderskabet. Fra 1/3 1910 afløstes dette dog af den alm. i Landkomm. gældende Kommunalforfatning.

Magleby S. hører under de p. 257 nævnte Kredse samt 1. Udskrivningskr. 17. (Magleby) og 18. Lægd (Dragør). St.-Magleby Kirke ejes af Hartkornsejerne, Dragør Kirke af Kommunen.

St.-Magleby Kirke, der er meget bred, med 5-600 Siddepl., har intet tilbage af den oprindl. middelalderlige Bygn., da den helt er ombygg. 1611 (brændt af de Svenske 1658?) og 1731, om hvilke to Ombygninger der er bevaret Mindetavler. Kirken bestaar af Skib med Tagrytter og Spir (paa Fløjen: 1731) ved Vestgavlen og tresidet Afslutn. mod Ø. med afvalmet Tag samt mod N. et lille Sakristi (nu benyttet til Varmeapparat). Altertavlen er et nyt Billedskærerarb. i got. Stil; Alterbilledet skal være af Th. Wegener. Romansk Granitfont med Rebsnoning. Prædikestolen, med Lydhimmel og Opgangsdør, er i sen Renæssancestil; paa et Topstykke over Dørfløjen staar: „Pastore HE Masio et prætoze PIP Anno 1614“. Paa Væggen et lille Egetræskrucifiks fra c. 1520 og et